

MARIBOR

Posamezne številke: Ka-
vačne Din — 50, ob ne-
deljah Din 1.—
TABOR iznaja vsak dan, raz-
redno in praznikov, ob 18.
in umom naslednjega dne ter stane
mesečno po pošti D 10.—, za 100-
mesečno D 18.—, dostavljen na doma
D 10.—, na izkaznice D 10.—
Inserati po dogovoru.
Naroča se pri upravi "TABORA",
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

Posamezne številke: Ka-
vačne Din — 50, ob ne-
deljah Din 1.—
UREDNIŠTVO se nahaja v Mari-
boru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon inlarurb. št. 276.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, prtljajni. desno. Tele-
fon št. 24. ŠHS poštnoštevilni za-
dan št. 11.787.
Na naročila brez denarja se ne
sprejema. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: III. Maribor, sreda 23. avgusta 1922. Številka: 189.

Madžarska.

Maribor, 21. avgusta.

Madžarska prosi, da jo Zveza nar-
odov sprejme kot svojo članico. Do-
sledaj je bila izločena in to ji je dajalo
posebno stališče med ostalimi srednje-
evropskimi državami. Če bi sprejeta,
postane enaka drugim, in kar je glav-
no, njen sedanji režim dobi najvišjo
mednarodno sankcijo. V Ženevi se vrši
prihodnje dni plenarna seja Zveze na-
rodov. Glavna točka na programu te
seje je prošnja madžarske vlade. Na
sestanku Male antante bodo udeležene
države zavzele enotno stališče. Vpra-
šanje je zelo važno, če uvažimo, kdo je
Madžarska in kakšne namene ima se-
danja madžarska vlada.

Madžarska je doživela na pariški
konferenci velik neuspeh. Vse njene
zahteve so bile odklonjene, dasiravno so
jih zastopali diplomate, ki so imeli
razen odlične prakse tudi mnogo dob-
rih zvez v političnem svetu zapadne
Evrope. Toda madžarski fevdalno-mi-
litaristični krogi, ki so skupno s ko-
rumpiranim liberalnim moševstvom
imeli v rokah vajeti madžarskega poli-
tičnega življenja pred oktobrsko revo-
lucijo in so jih dobili znova po zionu
tzw. »komunizma«, ti krogi so kljub
svoji javni obsodbi vztrajali na tleh
prejšnje imperijalistične politike. Z
mojstrsko spretnostjo so obvladovali
politične življe v lastni državi in jih
prisilili k popolnemu umiku pred reak-
cijo. Madžarska je postala gnezdišče
one oligarhije, ki je gnala centralne
države v boj za interese imperijalistič-
nih dinastij in njihovih vojaških klik.
Z nečuvstveno drznostjo je izigravala mi-
rovno pogodbo, kovala reakcionarne
puče, rovarila proti mladim državam,
ki se razvijajo v sosedstvu in skušala
ponovno restavrirati habsburški pre-
stol. Koliko težav in borbe je bilo z
Madžarsko, je še vsem v spominu. Baš
Mala antanta ima veliko zaslug, da
je odstranila nevarnost habsburške re-
stauracije na Madžarskem. Zekaj, če
bi se Habsburgovci vrnili na madžar-
ski prestol bi bilo danes drugače ne-
le na Madžarskem, marveč tudi v Av-
striji, na Bavarskem in morda sploh
po vsej Nemčiji.

Ta dejstva je bilo treba ponoviti,
da spoznamo, kaj pomeni Madžarska
v današnji fazi evropske konsolidaci-
je. Njena politika je v jasnem nasprot-
ju z delom in cilji evropskih demokra-
cij, ki se kljub različnim interesom
vendarle strinjajo v tem, da je treba
postaviti novo Evropo na temelje miru
in pozitivnega dela. Madžarski režim
je kakor vsak militaristični režim so-
vražnik miru in mednarodnega obno-
vitvenega dela. Na Madžarskem drž-
avnem praporu so zapisane besede:
»Vse za integriteto Ogrske«. Kaj po-
meni ta integriteta, vemo dobro. Madž-
arska se noče odpovedati pokrajinam,
ki jih je izgubila vsled trianonske mi-
rovne pogodbe, enostavno radi tega ne,
ker je njeno politično naziranje reak-
cionarno, fevdalno-militeristično in
oprto na zgodovinske krivice. Madžar-
ska vlada je že ponovno tako napram
Jugoslaviji kakor napram Češkoslo-
vaški in Romuniji kršila mirovno po-
godbo. Ravno kar poročajo, da zbira na
naših mejah svoje vojaške čete in pri-
pravljaja vpad na naše ozemlje. Neglo-
de na skrajno predrzost te nakane,
ki bi jo Madžarska poplačala s krvavo
glavo, je to le nov argument o »mirov-
nih stremljenjih« države, ki prosi za
sprejem v Zvezo narodov.

Madžari pa imajo izvršno propa-
gandno službo. Na važnih poročeval-
skih mestih sede zmorni verzirani ljudje,
ki poznajo ukus in razpoloženje
evropske publike in vedo na

Ostra izjava Poincaréja proti zavez- nikom, zlasti proti Angliji.

Nobenega moratorija Nemčiji.

Pariz, 21. avgusta. (Izvirno.) Mini-
strski predsednik Poincaré je danes o-
tvoril zasedanje generalnega sveta v de-
partmaju Meusse. Pri otvoritvi je imel
govor v katerem je je med drugim izjavil:
Francija ne stremi za povečanje svoje
oblasti, ne zahteva hegemonije, ampak
samo izvedbo pogodb in plačilo svojih
dolgov. Ne čudim se, niti nisem ozlovo-
ljen, da se je nekaterim vojskujočih se
držav oprjel zopet oni sveti egoizem, s
katerim se nekateri javno hvalijo, druge
pa ga skrivaj podpihujejo. Toda Fran-
cija ne more razumeti, zakaj se spora-
zum med zavezniki tekom zadnjih treh
let tolikokrat vzpostavlja na račun Fran-
cije. Vedno bolj dobivam vtis, da se
Franciji ne priznava več pravica lastne
francoske politike. Priznava se sicer, da
je imela Francija največje izgube, da je
deset njenih pokrajin služilo za bojno po-
lje drugim narodom ter da je utrpela več
kot polovico skupne škode. Kljub temu
pa se je morala Francija ukloniti večini,
ki je povrh tega pri ureditvi reparacij-
skega vprašanja najmanj zainteresirana.
Iz tega bi se izcimila nekaka stalna pod-
rejenost Francije. Anglija, ki je vendar
navdušena od samih prijateljskih name-
nov, dozdevno pozablja velikanske pre-
dujme, ki jih je dala Francija Nemčiji. Vče-
raj še le je Nemčija zopet prosila za do-
polnilni moratorij in Anglija sama je u-
gotovila, da Nemčija svojih iz plačilnega
naloga z dne 5. maja t. l. izviraajočih ob-
veznosti ni izpolnila ter da je z nepotreb-

nimi izdatki in povečanjem inflacije pa-
pirja upropastila nemško marko. Po lo-
gičnem mišljenju bi bila morala repara-
cijska komisija predlagati zaveznikom
skupno akcijo proti temu postopanju. To-
da od gotovih vlad izdane instrukcije so
bile vedno izvanredno mile. Kar se tiče
dolgov, se pač ne more primerjati dol-
gov Francije z dolgovi ostalih zavezni-
kov. Presojati te dolgove enako bi bilo
nepravično. Poravnava dolgov, ki jih je
povzročila Nemčija, s strani Nemčije, je
neizpremenljivo načelo. V interesu skup-
nosti so se vsi medzavezniški dolgovi se-
šteli. Če zahteva torej Anglija takojšnje
plačilo svojih dolgov, ne soglašaja pa z iz-
tiranjem reparacij, bo pač naravna posled-
ica tega ta, da bo tudi Francija morala
zahtevati plačilo svojih terjatev od Italije,
Rumunije in Jugoslavije. Toda mi ne bo-
mo nikdar dopustili, da bi prišli v tak po-
ložaj. Predvsem hočemo zbirati naše ter-
jatve od Nemčije. Do tedaj pa nam je se-
veda tudi nemogoče, plačati naše dolgo-
ve pri naših zaveznikih. Ne preostaja
torej ničesar drugega, kakor da odklo-
nimo od Nemčije zahtevani moratorij.

VSA FRANCIJA STOI ZA POINCA- REJEM.

Pariz, 21. avgusta. (Izvirno.) Dane-
se vrši po vsej Franciji zasedanje ge-
neralnih svetov. V vseh govorih kakor
tudi v sprejetih resolucijah se izraža mi-
nistrskemu predsedniku popolno zaupa-
nje in odobrava njegova politika.

Rudarska stavka v Trbovljah.

Celje, 22. avgusta. (Izvirno.) Polo-
žaj je nespremenjen. Hudajama, Zabu-
kovca in Velenje še delajo. V Zagorju je
včeraj zvečer ob 10. uri izbruhnila popol-
na stavka. Vse je mirno, doslej ni bilo no-
benega incidenta. Danes popoldne pri-
spejo v Trbovlje poslanci dr. Korun,

Brandner in drugi, da posredujejo med de-
lavstvom in družbo. Ako bo na strani
družbe količkaj uvidevnosti in tudi na
strani delavstva treznost in hladnokrv-
nost, je pričakovati, da se spor v krat-
kem poravna in bo stavka v najkrajšem
času končana.

ZAVLAČEVANJE SPORAZUMA Z ITALIJO.

Beograd, 22. avgusta. (Izvirno.)
Kakor poroča »Politika«, se je podpis po-
godbe med našo kraljevino in Italijo radi
fašistovskih nemirov zopet zavlekel.
Skrajni čas je že, da se zadeva predloži
Zvezi narodov v končnoveljavno rešitev,
ter se kočno izvede rapalska pogodba.

PREVZEMANJE NEMŠKEGA REPA- RACIJSKEGA BLAGA.

Beograd, 22. avgusta. (Izvirno.)
Prometno ministrstvo je imenovalo kot
eksperte za sprejem železniškega mate-
rijala v Nemčiji in sicer 400 lokomotiv in
9000 vozov, Fjedorja Alejnokova in Sima
Jankovića. Ves železniški material gre
na račun nemških reparacij.

RUSKI DIJAKI HOČEJO NA NAŠE UNIVERZE.

Beograd, 22. avgusta. (Izvirno.)
180 ruskih dijakov, ki živé v Sofiji, je
prosil pri ministrstvu za dovoljenje, da
smejo nadaljevati svoje študije v Zagre-
bu in Beogradu.

NEPRAVILNE POTNE LISTE ČIČERINA.

Pariz, 2. avgusta. »Echo de Pa-
ris« poroča iz Bruslja: Ker Čičerinovo
potne listine niso bile pravilno izpo-
stavljene, so belgijske oblasti prepo-
velele prekoračenje belgijske meje.
Čičerin radi teag ne more nadaljevati
svojega potovanja v London.

INVALIDI ZOPER NAMEŠČENJE ZENSK V DRŽAVNIH URADIH.

London, 21. avgusta. (Izv.) »Dail-
ly Mail« poroča iz Florence: Minulo so-
boto se je zbralo krog 7.000 bivših vo-
jakov, ki so se borili na fronti, da pro-
testirajo proti nameščenju ženskih vo-
dijev v državnih uradih. Demonstranti so
šli pred glavno pošto kjer so predrl
vojaški kordon ter hoteli izgnati vse
poštne uradnice. Med uradništvom je
nastala prava panika. Končno se je
vojaštvu posređilo razgnati demon-
strante, ki so sklenili, da bodo ponov-
no napadli vse državne urade, če do
prvega septembra ne bodo zamenili
vseh ženskih nastavljenih z invalidi
in odpuščenimi vojniki.

KONGRES MEDPARLAMENTAR- NE UNIJE.

Praga, 22. avgusta. (Izv.) Ker je
več držav odklonilo sodelovanje pri
dunajškem kongresu medparlamentar-
ne unije, je sklenil predsednik češko-
slovaške delegacije, da se tudi Češko-
slovaška ne udeleži kongresa.

BORZA.

Zagreb, 22. avgusta. (Izvirno.) Sklep-
Dunaj 0.10—0.1025, Berlin 7.25,—8, Bu-
dimpešta 5—5.25, Milan 399, London 385,
Newyork 82.50, Pariz 685, Praga 275.50
—274, Curih 1575, dolar 85.

Curih, 22. avgusta. (Izvirno.) Sklep.
Berlin 0.43, Newyork 524½, London
23.48, Pariz 41.80, Italija 23.40, Praga
16.50, Budimpešta 0.32, Zagreb 1.45, Bu-
karešta 3.10, Varšava 0.06½, Dunaj
0.00¼.

fin način utređj pota svojim težnjam.
Povrh tega imajo madžarski magnati
odlične rodbinske in osebne zveze v
Angliji, Franciji Italiji in Ameriki
zveze, ki jih ne smemo omalovaževati.
Le na ta način si lahko razlagamo, da
velike države same podpirajo madžar-
sko prošnjo. To store tem lažje, ker
njihovi vodilni državniki ne poznajo
dejanskih razmer, so dostopni za ono-
stranske informacije in nimajo nepo-
srednega interesa na tako »lokalnih«
vprašanjih kakor so spori nasledstve-
nih držav z Madžarsko.

Vprašanje sprejema Madžarske v
Zvezo narodov je tedaj vprašanje nje-
ne kvalifikacije za tako izrazito mi-
rovno institucijo kakor je Zveza nar-
odov. Ali je Madžarska kvalificirana za
vstop? Treba je, da odgovori ves naš
narod: Ne! Država, ki si drzne tri leta
po vojni javno groziti svojim sosedom,
da se bo maščevala — država, ki zbira
čete na naših mejah in očitno izigrava
določbe o oboroževanju, ta država ne
zasluži da bi bila sprejeta v oficijelno
organizacijo onih držav, ki hočejo mir
in delo. Zveza narodov je osnovana
v duhu spravljivosti in pacifizma,
njen ideal je sporazum med narodi, do-
čim madžarska oligarhija noče niti mi-
ru niti sporazuma. Dokler se politične
razmere v tej državi ne razčistijo, do-
kter ne zavlada v nji demokracija —
tako dolgo nima Madžarska enako ka-
kor sovjetska Rusija pristopa v Zvezo
narodov. Nočemo verjeti, da bi bila
Zveza narodov le za parado in pa radi
lepšega, kakor ne verujemo, da bi bi-
lo mirovno prizadevanje in medna-
rodni sporazum le navadna fraza.

Albin Spreitz.

Skrb za obmejno šolstvo.

Na delegacijskem zborovanju »Zveze
slov. učiteljev in učiteljic na bivšem Šta-
jerskem« je bila sprejeta resolucija, ki
zahteva podvojeno skrb za obmejno šol-
stvo in gmotno izboljšanje položaja ob-
mejnega učiteljstva. Pomembna in sila re-
sna je ta resolucija! — Vedno bolj se oči-
tuje, da šolska uprava ne posveča več
obmejnemu šolstvu nikakršne pažnje. V
času osvobođenja sta storila politična in
šolska uprava, kar je velevala ura! A
sedaj? Prevladuje menda skrajno zmotna
sodba, da vsled napredujoče notranje
konsolidacije države obmejni kraji niso
več problem, temveč utrjeni, nerazdruže-
ni deli državne celote ter se je obmejno
prebivalstvo že vživelo v jugoslovanska
ideologijo. Da je to skrajno zmotna sod-
ba, nas prepričuje med drugim tudi daj-
styo, da nemška bojna društva, med
vsemi »Schulverein« in »Südmarka« že
zopet navdaja nekajeni optimizem, ki je
v prvih letih ujedinjena že nekaj utrpej
na jakosti.

Govoriti nam je zlasti o obmejnih kra-
jih mariborske oblasti. Učiteljstvo služ-
buje pod zelo težkimi političnimi in social-
nimi razmerami. Ker vžiga učiteljstvo v
mladini ljubezen do skupne domovine u-
jedinjjenih bratskih plemen ter deluje med
najširšimi plastmi na ojačenju narodnega
in državnega jedinstva, je izpostavljeno
premnogokrat najpodlejšim klevetom in
denuncijam prikritih in odkritih nasprot-
nikov. Vsaj logično bi bilo, če že ne iz
drugih razlogov, da bi pristojne oblasti
v pravem in moraličnem oziru najkrep-
keje podpirale stremljenje obmejnega uč-
iteljstva. Pa kaj doživljamo? Obmejni šol-
nik je osamljen in samcat se mora psihi-
čno in fizično ubijati v korist ciljev vzgo-
je, narodove probeje in ljudske prosvete.
Nemška bojna društva so svoječasno naj-
izdatneje podpirala nemške ali nemško
orientirane šolnike v sedanjih obmejnih

krajih. Skrbela pa so tudi za lepo opremo učilnic in preskrbovala devo s šolskimi potrebščinami in s samoučili. Nemških patriotskih knjižic je kar deževalo na mladino. A sedaj? Povesimo poglede! Zloben slučaj hoče, da so ravno vzdrževalci šol, krajni šolski sveti v obmejnih krajih povečinoma največja coklija šolskemu napredku. (Nekaj je izjem, čast njim!) Seveda e potem ves napor učiteljstva zman, da bi dvignilo šolo na tisto stopnjo, ki odgovarja njeni organizaciji!

Pa še nekaj je treba povedati. V obmejnih krajih, zlasti vinogradih, se je grdo razpasel alkoholizem. Le en primer: Ali potrebuje vinogradni kraj z jedva 1200 duš, kjer itak uživa pretežni del prebivalstva svoj lastni pridelek, še 6 gostiln? — Tu ne pomaga moralizirati, snovati društvo »Prerod«, »Mlade junake« itd. Treba se je postaviti na radikalno stališče! »Narod se od spametovati z modro besedo ali s korobačem«, pravi pisatelj Finžgar. — Oblastva, zganite se! Zaklicati je treba krepko v merodajno javnost: ali hočete, da postanejo obmejni kraji res nerazdružni deli države, ali pa naj postanejo še vedno to, kar so povečinoma, namreč — problem! Če želé merodajni činitelji prav, tedaj ven z vsakojako pripomočjo, če želi drugo, pa bo ostalo, kakor je!

Politične vesti!

• Prestiž Jugoslavije v Mali antanti. Kakor poročajo iz Beograda, sta se ugled in vpliv naše države v Mali antanti zelo dvignila tako da uživa Jugoslavija izjemen položaj. Ministrski predsednik Pašić namerava na konferenci v Mariborih Laznih sprožiti tudi razpravo o avstrijskem vprašanju Naši politični krogi zagovarjajo dobre odnose z Avstrijo.

• Zavlačevanje sporazuma z Italijo? Italijanski delegat Contarini je — kakor poročajo »Slov. Narod« — na sestanku z našim delegatom Nešičem stavil glege italijanskih šol v Dalmaciji zopet nove, za nas nesprejemljive predloge. Iz vsega je jasno, da Italijani pod fašistovskim terorjem ne upajo skleniti sporazuma in zato pogajanja zavlačujejo. — »Jutro« pa poročajo, da je Nešič 21. t. m. ob povratku v Beograd izjavil, da s Cantarinijem sploh še ni razgovarjal, ampak je samo izročil agende dozodajnemu opravniku konzularnih poslov v Trstu, Cincar-Markoviću.

• Radić kapitalist. Dr. J. Politeo piše v »Slobodni Tribuni«, da je Stjepan Radić posestnik in trgovec, torej kapitalist »par excellence«, ki se je v Hrvats. bloku združil z vsemi bankokrati in ostalimi kapitalisti, katerih nikdar ne napada, zato pa napada siromašno hrvatsko inteligenco in če ne more nič drugega, pa ji očita,

Prof. S. Reich:

Vtisi iz izleta slo. abiturientov v

(Dalje.)

Popolna molitve; hitro da bi čim prej ponehalo to krčevito jokanje. Tam dvigujejo mater, staro, oslabele, osamljene, ki že popolnoma onemogla od jokanja tiho vzdihuje; tam zopet vdovo od možnega groba, pa zopet sestre z bratovega Včasih, al redko, se najde na pokopališču tudi kak možki. Vdovec, sam, vse mu je pomrlo pa mora priti on sam na svoje grobove te rjim prinašati za pokoj duše. Nakupil je potrebnih stvari ter jih razvrstil po grobovih. Srepa obupano gleda spremlja s pogledom popa ter ga prosi, da pride čim prej do njegovih grobov in da jih »prepoje«, da zamore čim prej od tod oditi, da zbeži in da ne poslušava več tega joka in »naricanja«, ki vedno bolj in bolj narašča, se razlega s kriki ter od časa do časa recitira — na način junaških narodnih pesmi:

»Jag, Dimitrije, tugo domačine!« ali »Kuku, lele (gorje), sinko! Tugo, čedo (dete)! Pa zašto mi se, čedo, u snu češče ne javljaš, ne dolaziš? Dodji, sine, te mati češče bar u snu da te vidi i gleda...«

Pop, prišedši do njenega groba, ne pusti je dalje »naricati«. Hitro čita molitev, »prepojava grob, da bi e ona potem dvignila in otirajoč solze, lhteč še od joka, začela dajati beračem, slepcem in nebolnim. Posebno pa da pazi; ako je kak

da je »gospodská«. Kmečko ljudstvo bo moralo uvideti, da so ravno ti demag. ona gospoda ki je proti kmetom in delavcem. Pozna jih pač le tako dolgo, dokler jih lahko izkorišča.

• Valutno vprašanje in politika na Češkoslovaškem. V praškem časopisu se je vnela ostra polemika med pristaši visoke valute in njihovimi nasprotniki. Polemika ima tudi precej strankarsko-politične primese. Najodličnejši zagovornik visoke je znani finančni strokovnjak dr. Rašin. Nasprotniki, ki se večinoma zbirajo v socialističnih vrstah, pa opozarjajo na dejanske posledice njegovih teorij oziroma sedanje valutne politike sploh. Češkoslovaško gospodarsko življenje se nahaja v hudi krizi, ki ni nič manj škodljiva in mučna kakor kriza v državah nizke valute. Češkoslovaška industrija stoji. Prenaglo dviganje krone je spravilo večino industrijalcev v skrajno težaven položaj, ker so ustavljena naročila iz onih držav, na katere je doslej računala češkoslovaški trg. Več slovaških tovarn se namerava preseliti na Madžarsko. Druge odpuščajo svoje nameščence in delavce, radi česar raste število nezaposlenih in se veča socialno nezadovoljstvo. Poljska industrija trpi radi slabe, češkoslovaška pa radi dobre valute.

• Monarhistične demonstracije na Bavarskem. Ob času, ko vladajo med Berlinom in Monakovem napeti odnosi, so nacionalistično-monarhistični krogi zasnovali izzvaljočo demonstracijo. Včeraj je dospel v Monakovo maršal Hindenburg v obiske bavarskemu princu Leopoldu, bivšemu poveljniku vzhodne fronte. Razna militaristična društva so odredila, da se Hindenburga sprejme z vsemi vojaškimi častni. Vsi udeleženci morajo nositi uniforme stare cesarske armade z vsemi odklovanji. Tudi »Reichswehr« mu mora pokazati predpisano čast. Bavarska vlada se udeleži oficijelno te parade. Vršile se bodo demonstracije proti republiki. Vesti o sprejemu še nimamo, gotovo pa je, da je Hindenburgov prihod na Bavarsko znamenje popolnega razkola med Monakovem in Berlinom. Edino demokratično glasilo v Monakovem »Süddeutsche Presse« je prenehalo izhajati.

Dnevna kronika.

— Suša na Ptujškem polju. Na peščenih krajih je suša že uničila koruzo, krompir, ajdo, repo, pašo in otavo. V nekaterih dneh pa nastopi tudi na boljših legah ob Dravi usodna katastrofa. Ljudstva se polasča strah pred pomanjkanjem, ki mu preti v prihodnji zimi

— Obmejni promet z Avstrijo. V Radgoni se vrši dne 23. t. m. sestanek naših in avstrijskih delegatov glede ureditve obmejnega prometa. Sestanek ima svrhu izdelati praktične odredbe

slep ali hrom prosjačič spominja podobi, postavi ali licu na njeno umrlo dete, da ga potem najbolj kliče k grobu ter gosti. In kot da je že sam sinčič ostal od mrtvih ga hrani, trpa mu v nedra, neprestano mu ponujajoč, da čim več je, da poskusi še to in ono, češ da je njeno pokojno dete jedlo to najraje...

Tako in slično opisuje zadušnice Stanković v svojih »Balkanskih črticah«. In ako težko prebijejo domači možakarji takega dne na groblju še težje, da nezno je nam, ki tega nismo vajeni.

Ker direktna proga Zaječar—Knjaževac Niš še ni izročena prometu — sovražnik jo je pri umiku popolnoma razdejaj — smo morali z ozkotirno železnico najprej v Paraćin, da počakamo tam beograjski vlak za Niš. Vožnja je ako inetera santna, romantična, slična vožnji iz Sarajeva čez Ivan planino v Hercegovino, samo je ta sigurnejša, ker vozi stroj čez največjo strmino s pomočjo zobčastega kolesa, ki teče med tračnicami. Med potjo smo enkrat precej časa stali in to prilikoj je porabil spremljajoči nas profesor Marinković, da nam raztolmači geološke formacije te pokrajine, ki so dokaj interesantne. Opazovali smo ob progi hišice, zidane vse na en način, v kvadratu z malo verandico na oglu in z značilnim romanskim dimnikom.

Paraćinci so nas bili zelo veseli; samo ob sebi umevno so nas tudi oni na postaji kar najprijazneje dočakali, mesto pa se je odelo v zastave. Meščani so je obžalovali, da ostanemo tam samo nekaj

č znanj pogodb o prometu v obmejnem pasu.

— Simfonični koncert s plesom v Rogoški Slatini. Dne 23. t. m. ob pol 9. uri zvečer se vrši v Rogoški Slatini v velikih zdraviliški dvorani simfonični koncert s plesom v korist »Otroške bolnice kraljice Marije« v Mariboru. Opozarjamo naše cenjeno občinstvo na to prireditev ter prosimo da jo po možnosti podpre

— Rudarska stavka obsega nele Trbovlje in Hrastnik, ampak tudi Zagorje in Kočevje. Stavka doslej 12 tisoč rudarjev.

— Občinske volitve v Zagorju ob Savi so se — ker so bile prve razveljavljene — vršile minolo nedeljo. Od 1035 volilcev se jih je udeležilo le 435. Dobili so soc. dem. 112, klerikalci 130, obrtno-gosp. stranka 75, NSS 118 glasov. Klerikalcem so bivši komunisti dali nad 60 glasov.

— Zakonodajni odbor Narodne skupščine bo sklican za 1. sept. in bo kot prvo vprašanje obravnaval uradniško pragmatiko.

— Novinarski kongres v Subotici in Novem Sadu. Letošnji novinarski kongres se vrši v Subotici dne 8. in 9. septembra, 10. septembra je izlet v Sombor, 11. pa v Novi Sad. Priprave so povsod v teku. Kakor poročajo novosadsko »Jedinstvo«, pripravlja tamkajšnja sekcija JNS velike priprave za sprejem domačih jugoslovanskih, kakor tudi inozemskih novinarjev, ki se vdeležijo kongresa. Novosadski župan dr. Zarko Stefanović je z veseljem sprejel vest, da se vrši četrti dan kongresa v Novem Sadu ter je obljubil s strani občine tako moralno kakor tudi gmotno podporo. Vest o kongresu je sprejelo z veseljem tudi občinstvo, ki pri pripravah pridno sodeluje. Program kongresa in velikih zabav se objavi pozneje. Iz Maribora se vdeleži kongresa kolikor je doslej znano 7 novinarjev.

— Kongres rumunskih novinarjev se vrši 27. sept. v Bukarešti. Povabljeni so tudi novinarji Male antante.

— Kongres nemškega Kulturbunda v Novem Sadu. Novosadski list »Vidovan« objavlja vošigled kongresu Kulturbunda, ki se vrši 26., 27. in 28. avg. v Novem Sadu, sledeče odprto pismo ministru za notranje zadeve: »V gori navedenih dneh ima nemški Kulturbund svoj kongres. To društvo, ki maskira svoje prave cilje, izvaralo je od ministrstva prosvete potrjenje svojih pravil za delo na kulturnem polju, ustvarilo pa je močno politično organizacijo. Naše publikacije so odkrile mahinacije ljudi na čelu tega gibanja ljudi, katerih prisotnost sama je državi nevarna, ne pa vodstvo 50 do 60 tisoč nezavedne in njim udane nemške mase v Kulturbundu. Ta kongres bi naj bil manifestacija njihove moči

ur, čez poldne, a oni da so bili pripravljani najmanj za en cel dan. Iz kolodvora smo korakali — bil je Petrov dan — v paraćinsko cerkev, precej poškodovano od sovražnih topov. Sovražnik je namreč že na umiku domneval, da imajo Srbi na visokem cerkvenem stolpu opazovalca, v čemer se res niso motili, kakor nam je pritrtil svečenik. Služba božja se je ravno bližala koncu, s kora je donelo staroslovensko petje. Bili smo deležni samo še pravoslavnega božjega blagoslova; ne vem sicer, če se nas je prijel, ko je naše telo preparirano le za rimsko-katoliški blagoslov; mogoče je le kaj ostalo, semper aliquid haeret. Po končanem opravilu je stopil sivolasi starček na vzvišen prostor ter pozdravil nas, težko zaželjene slovenske brate, združene sedaj v skupni, veliki, ujedinjeni domovini.

Opoldne smo zopet obilno potolazili želodce, se pokrepčali telesno, pa tudi duševno, nazadnje pa seveda zarajali zopet kolo. Ker nimajo v Paraćinu godbe, so jo naročili za nas iz Kragujevca. Zares nam je bilo žal, da smo morali tako kmalu zapustiti prižno mestece, ki bi drugače nudilo dokaj zanimivosti. Vstopili smo v posebne vagonce, ki smo jih dobili, kakor sploh povsodi, ne da smo se sami za nje pobrigali, pa hajd za Niš.

V mraku smo se pripeljali v Niš. Pol Niša nas je pričakovalo na kolodvoru, predstavniki so nas pristrčno pozdravili; četverstop; povorka v mesto do hotela Evropa, sicer prizemnega poslopja, ki pa ima dve velikanski dvorani. Priznati mo-

in priprava za volilni boj. To bi bili le galni razlogi, a sodeč po lanskoletnem kongresu, bo kongres spontana negacija naše države in naših zakonov. — Vlada je prošlo leto storila neodpustljivo pogreško, da ni na kongresu bila zastopana po uglednem in sposobnem odposlanecu. Morje grdenj in klevet so spustili vodje Kulturbunda na vas, kot odposlanec političnih oblasti pa je fungiral beležnik, ki niti jezika ni znal in je vse toleriral. Poznamo intenzije Kulturbunda. Delegati dobrovoljcev, Narodne odbrane, naše organizacije (nacionalistične omladine) in udruženja srbskih četnikov bodo prisostvovali zboru. Vlada mora zahtevati, da njen delegat prisostvuje vsem sejanjem in vsem zaupnim konferencam. Ne dovoljujemo novega »memoranda« v stilu Radićevega na genovski konferenci.

— Ženo prodal. Nedavno smo poročali, da je nek ruski begunec v Beogradu svojo ženo formalno prodal bogatemu bankirju. O značilnejši »kupčiji« pa javljajo listi iz Vilne. Nek ubogi trgovec je imel lepo ženo. Slučajno je srečal to ženo bogati veleposestnik iz okolice, ki je bil pred vojno kočijaž, z verižniško »moralo« pa si je pridobil ogromno premoženje. Ta veleposestnik je šel k dotičnemu trgovcu in mu ponudil za ženo 25 milijonov mark. To je bilo prvo presenečenje. Drugo je pa sledilo takoj na to ženo je mirno privolila v kupčijo. Navsezadnje so se razšli kot dobri kupčevalci in ubogi trgovec je pobasal v svoj žep 25 milijonov, verižnik pa je odpeljal na svoj dom kupljeno lepoticu. Tako je danes na svetu!

Dopisi.

Devica Marija v Brezju. Nase »zeganje« je letos poteklo prav mirno in dostojno. Ute so bile od ranega jutra do večera vse nabito polne. Pripomniti moramo le, da se je v eni prav pridno nemškutarilo, kar pa je zabrisala zopet druga, kjer je naša mladina prav pridno prepevala lepe narodne pesmi.

— V Sp. Kungoti smo dne 21. t. m. spremili k večnemu počitku občestvovanega in priljubljenega gostilničarja in posestnika g. Franca Nekrepa iz Rošpoha, znanega tudi mnogostevilnim mariborskim izletnikom v severne obmejne kraje. Bil je vzorn marljivega in skrbnega gospodarja; kot občinski odbornik in član kraj. šol. sveta je čez 85 let požrtvovalno vršil svojo dolžnost v blagor občinarjev in šolstva. Bodi mu lahka gruda domača! Žalujemo rodbini naše iskreno sozlatje.

Darujte za 'Sklad otroške bolnice' v Mariboru.

ram, da sem že težko čakal na — posteljo. Saj ni šala, biti na potovanju 10 dni neprestano na nogah, nič ali prav malo spati, poleg tega pa ti pripeka, kakor omenjeno, solnce kot za plačo.

Ko so nas gostoljubni Nišljije pokrepčali, nam je dodelil ljubeznjiv in agilni načelnik, ki se je z vso vnemo vrgel na to, da bi nas v vsakem oziru zadovoljil, prenočišča, deloma v privatnih hišah, deloma po hotelih. Mene je v moje veliko veselje doletela sreča, da sem spal v hotelu Evropi, da sem svoje trudne kosti lahko takoj položil v zaželjeni vodoravni položaj. Spal sem dobro, ali zgodaj so me prebudile — imel sem radi vročine okno odprto — kavke, ki so tam domače živali, kakor pri nas golobje; toda ti so vsaj tihi, kavke pa kriče že na vse zgodaj in nadlegujejo počitka potrebne popotnike.

Ogledovanje mesta in okolice je bilo tudi že zelo pod vplivom naše popolne utrujenosti, kar so si naši gostitelji znabitil slabo tofmačili, da morda nismo dovolj znetni za vse one zanimivosti, ki jih je res obilno v Nišu. Ne, zanimanja je bilo dovolj, volja bi bila že dobra, ali je meso že popolnoma odreklo. Kjerkol smo zagledali senco od sence, smo jo takoj eksplloatirali; potili nismo že samo vodeni, ampak krvavi pot, sraice ga pa niso moge več piti, so ga bile že do ostanemo

Pašić o Sloveniji.

Član našega uredništva je imel priliko, med vožnjo iz Ljubljane do Maribora govoriti z ministrskim predsednikom Pašićem, ki je včeraj potoval iz Bleda v Marijanske Lazne. Ministrski predsednik se je zelo laskavo izrazil o krasoti naše divne Slovenije ter ni mogel dovolj prehvaliti prijetnosti in vrljivosti slovenskega narava. Občudoval je posebno slovensko inštrijo in stavbeno živahnost, ki se kaže po mestih (Maribora seveda s tem ni mislil! Op. ured.) V razgovoru z mariborskimi predstavniki se je zelo zanimal za Maribor, o katerem je že marsikaj slišal, pa doslej še ni imel prilike spoznati ga natančneje. Zanimale so ga posebno tukajšnje narodnostne in draginjske razmere. Kakor tudi tukajšnja industrija, ki se v zadnjem času zelo razvija. Izjavil je, da si bo, če mu bo čas dopuščal, na povratku ogledal mesto in okolico, posebno pa falsko elektrarno in tvornico za dušik v Rušah. Zelo je bil tudi presenečen vsled sprejemov na postajah, katerih ni pričakoval. Hvalil je prijaznost in uljudnost ki jo najde povsod na Slovenkem. Vse njegovo bivanje v Sloveniji mu je zapustilo samo najugodnejše in prijetne utise.

JDS.

Zbor zapnikov JDS za mariborsko oblast, ki je bil radi sokolskih slavnosti preložen od 13. avgusta na 3. septembra, se vrši nepreklicno. Ta dan, to je 3. septembra ob pol 9. uri dopoldne v dvorani Narodnega doma v Celju. Kot najvažnejša točka dnevnega reda je poročilo in razprava o organizaciji uprave v mariborski oblasti, kateremu vprašanju se mora zlasti Demokratska stranka z vso pozornostjo posvetiti. Podrobnosti še objavimo.

Mariborske vesti.

Maribor 22. avgusta 1922.

Diskusija o konstituiranju mariborske oblasti.

Za četrtek 24. t. m. ob 8. uri zvečer sklicuje narodni poslanec g. dr. V. Kukovec zborovanje demokratske stranke v dvorani Narodnega doma. Poslanec sam bo uvedel interesantno razpravo o konstituiranju mariborske oblasti in podal v svojem poročilu z novimi dejstvi podprte izjave. Sklepi, storjeni na podlagi diskusije, katera se naj o predmetu razvije, bodo mednarodni za vse naše bodoče delo. Želoti se, da se udeleže zboru vsi, ki jim je resno za stvar in ki se niso samo prvi hip navduševali za posebno mariborsko oblast. Pristop k zborovanju imajo tudi pristaši drugih strank, ki bodo resno o predmetu debatirali.

Afera klerikalnega občinskega odbornika A. Krepeka. Današnje »Jutro« prinaša v nekem mariborskem dopisu poročilo o razkolu v Slovenski ljudski stranki, v katerem hoče nekdo oprati klerikalnega občinskega odbornika A. Krepeka, ki da je odločil v stranki svoje funkcije in mandat v občinskem svetu, ker se ne strinja s politiko SLS. Resnici na ljubo pa bodi povedano, da je g. A. Krepek še prav tak klerikalec kot je bil poprej ter da ni izstopil iz stranke in ni odločil funkcij ker se ne strinja s politiko SLS in niti ne prostovoljno, ampak je bil v to prisiljen vsled nekih nečestnih afer. Izključeno pa vendar ni, da bi se ne izkušal sedaj vriniti v kako drugo stranko, toda po našem mnenju se bo vsaka zahvalila za take pristaše. Toliko, da ne bo mistifikacije.

Trgovca g. M. Samida na Stolnem trgu nas prosijo objaviti, da ni pristaša Zagorskega in njegove stranke SNGS in da sploh ni politik. Tudi izjavlja, da ni bil med sklicatelji ustanovnega zbora te stranke dne 13. t. m.

Iz Meljskega predmestja. Drevored od železnega mostu proti brodu je eden najlepših v Mariboru. Gostilni Birtič in Balon sta na dobrem glasu. Senčni vrtovi obah podjetij so dnevno polni mariborskih izletnikov, ob drevoredu se vežba

naša vojska in na stotine delavcev ter žalujočih gre dnevno čez gori omenjeni brod. Na veliko žalost pa moramo konstatirati, da je v toplem času n v prvih večer nih urah atmosfera na brodu in deloma tudi na vrhih omenjenih podjetij neznosna. Mestna oblast namreč trpi, da razni tovarnarji na levem bregu tik broda zlivajo in odlagajo svoje industrijske odpadke v Dravo. Kako se to dejstvo strinja s predpisi za javno zdravstvo, to vedo le modri, sedaj vsemogočni mestni gospodje. Po našem mnenju bi se naj vojaška oblast, prizadeti hišni posestniki na levem in desnem bregu združili ter skupno javili ta javni škandal višjim oblastim. Vse do gotove mere.

K podražanju piva. Prejeli smo: Pivci piva se v zadnjem času pritožujejo, da najdejo v zaprtih steklenicah tukajšnje pivovarne črne sluznate krpe in druge sumljive reči. Po našem mnenju so ali organi pri snajenju malomarni ali pa je več 100 milijonsko podjetje tukajšnje pivovarne to delo sploh opustilo.

Pojasnilo glede dobave električnega toka. Mestno elektriško podjetje bode pavšalno zaračunavanje toka kolikor mogoče omejilo in mesto tega vpeljalo številni tarif. V pogojih za dobavo električnega toka iz mestnega elektrovodnega omrežja v Mariboru je Mestnemu elektriškemu podjetju pridržana pravica, da zaračunajo porabo električnega toka na podlagi številnega ali pavšalnega tarifa, kakor pač smatra bolj primernim. Pavšalni tarif pride v poštev le pri napravah, kjer je možno določiti množino dobavljene električne energije že vnaprej. Pri vseh pavšaliranih napravah ima Mestno elektriško podjetje pravico da kontrolira uporabo električnega toka s pomočjo števecov oziroma drugih aparatov. Pogoji za dobavo električnega toka so ceniceni odjemalcem na razpolago pri Mestnem elektriškem podjetju. Istotam se dobe tudi vsa pojasnila glede dobave kakor tudi glede zaračunavanja električnega toka.

Usmiljenim srcem! Vojni invalid, katerega je vojna popolnoma uničila, prosil usmiljena srca za podporo. Žena mu je med vojno umrla in zapustila pet nepreskrbljenih otrok. Da preživi sebe in otroke, je razpečal že skoraj vse premoščine, sedaj pa ga je vrh vsega zla še doletela bolezen, tako, da se z družino vred nahaja v največji bedi. Podpora nujna! Darove sprejema naše uredništvo. Imena darovalcev bomo objavili!

Radi razžaljenja so bili kaznovani Emil Albert na 5 dni, Ferik Rudolf in Maks Weiland po 5 dni, Rudolf Bohak na 8 dni, in Rudolf Serk in Vlado Sudič po 3 dni zapora. Vsak po svojem zaslužnju.

Presenečena potepuha. Na podstrežju mariborskega bioskopa je zasačila policija te dni nekega Ivana Esta iz Deutschradersdorfa in nekega Ivana Zachnerja iz Gradca, ki sta se zatekla v nevsakdanje skrivališče. — Oba sta brezposelna potepuha. Iz papirjev, ki so se našli pri Zachnerju, je razvidno, da prihaja iz notranjosti države. Kako je prišel čez mejo, še ni dognano. Oba čakata v zaporu za »rešitev«.

Izprižena mladina. Te dni ste se kopal v mestnem kopalšču na Dravi 11letni učenki ljudske šole V. A. in P. O. Skupno z njima je imela shranjeno svojo obleko tudi neka Mila T. Med kopanjem ji je zginilo iz njene torbice 200 kron. Pri preiskavi se je našel denar pri obeh učenkah, ki jih je policija po preiskavi izročila starišem.

Kavarna v mestnem parku. Pri lepem vremenu dnevno koncert od 17. do 19. in od 21. do 23. ure. Orkester pomnožen.

Velika kavarna. Najmodernejša kavarna v Sloveniji. Na razpolago tu in inozemski listi. Eleganten Bar. — Dnevno koncerti.

Ljudska knjižnica

Narodni dom, I. nadstr.

posluje ob nedeljah od 1/2 10.—1/2 11. ure in ob četrkih od 1/2 19.—1/2 20. ure

Mladinski oddelak ob sobotah od 18. do 19. ure.

Instinkt in intelekt živali.

(Konec.)

Prehoda instinkta v spomin in miselnost se pri pticah in mnogih sesalcih ne more vtajiti; spomin in miselnost pa imata svojo utemeljitev, kakor smo omenili že spočetka, tudi v možganski strukturi, dočim možganom amfibilij in ceptilov ta struktura manjka. Isekt ima mesto pravega živčnega sistema samo golt, podgolt in trebušni ganglij. Meduza se lahko radiarno razkosa, se pa, ako ostane le v srednji zvezi, še vedno lahko premika. Domači zajci sploh še nimajo zavesti; ako pogledamo njihove možgane natančneje, potem vidimo, da sploh niso nagubani ter da so opremljeni s grobimi, izbočenimi vohalnimi napravami. Ako na to primerjamo z žajčimi možgani pasje, ki so nagubani in diferencirani, potem lahko razumemo razliko duševne sposobnosti med obema živalima. Antropoidne opice, ki so nam kot primatne med živalmi najbližje, se odlikujejo posebno po inteligenčnih izražajih. Taka opica stopi na zabojo, ali pa postavi sama še drugega vrhu prvega, da pride tako n. pr. do obešenih živil, še večjo inteligenco pa pokaže naravno s tem, da v slučaju, da vrtar, ko gre od nje iz kletke, položi ključke kam v skozi drogove dosegljivo bližino, vzame te ključke, poišče izmenoma enega za drugim, končno najde pravega ter se osvobodil. Tega pa, da je treba zabojo položiti tako na zabojo, da imata oba enako raznotežje, opica ne ve. Instinkti opic so predpodebe človeške strasti, nagonov, duševnih razvnetosti in občutnosti, vendar pa izgledajo vse te lastnosti pri njih spremenjene in preoblikovane. Pri človeku vodi razum strasti ter postavlja ljubezni in strasti, ljubosumnosti in nevošljivosti meje, volja pa dviga strastvene razvnetosti do najvišjih storitev v umetnosti in znanosti ter razvneema dušo do sovraštva proti slabemu in grdemu.

Ponovimo samo še kratko doslej povedano. Refleksi in instinkti potekajo po podedovanih živčnih vodih, spomini in predstave pa pridobljenih nanovo izgrajenih, tako da modifikirajo in razraščujejo posebni neuroni nova pota v celičnih telesih. Po porodu, ko je oddaja zaključena, se ganglijske celice ne pomnože več, pač pa se vedno in vedno bolj izpopolnjujejo. Otrok pomnožuje svoje znanje potom asociacijskih vlaken, pospešuje izlikanje neuronov v mladosti s pomočjo pouka, a pozneje z vtisi mlečaja ob naraščanju razraščaja neuritov in ob nastopanju kolateralij.

Zasledujmo razvoj možgan pri pcednih živalskih vrstah. Možgani vretenčarjev, edentatov in živali, ki se hranijo z insekti, so brez diferencije. Netopirji še nimajo nagubanih možgan. Pri glodalcih, miši, podgani, morskega prašičku in zajcu je dobro razvit vohalni organ. Jasno nastopa nagubanje možgan že pri psu, še bolj pa pri zvereh; kopitarji, kakor konji, se že odlikujejo po nagubanih možganih ter po razumnosti. Sloni dosegaajo visoko stopnjo duševne zmožnosti. Pri primatih, pri opicah se nahaja vohalni organ že v propadanju. Pri talnih opicah je obraz že pomembnejši, videno mora že vporabiti in izrabiti. Čeprav pa imajo antropoidne opice zelo nagubane možgane, zaostajajo ti po teži daleč za človeškimi; človeški možgani tehtajo 1400 gramov, možgani šimpanza pa le 350 gramov, torej komaj petino in dočim znaša število možganskih ganglijskih celic pri človeku krog 10 milijonov, znaša pri šimpanzu komaj desetino, torej skoraj 1 milijon.

Ljudje, rojeni z duševnimi defekti izražajo v obrazu in početju posebnost in nagone kakoršne najdemo pri nižjih živalih. Tako nalikujejo idiotji v marsikaterem oziru s svojo požrešnostjo in nesnažnostjo na opice, ali pa stoje celo še nižje, pa tudi z duševnimi silami najbogatejše nadarjeni človek postane žival, ako oboli na možganski paralizi.

Objave.

Š Mestni kino. II. del filma »Kralj Golconde«: »Sesedajoča gora« v 6 činih se predvaja v torek, sredo in četrtek.

Sokolstvo.

o Za Sokolski dom se je nabralo ob priliki poroke brata Dragota Rosine, trgovca v Mariboru, s sestro Fani Jugovičevo 2000 K. Vsem darovalcem iskrena hvala. Novoporočencama obilo sreče! Zdravo!

o Uradne ure Sokolskega društva so do preklica ob četrkih od 18.—19. ure in ob nedeljah od 10.—11. ure. Zdravo!

o Telovadba članstva in naraščaja »Sokolskega društva v Mariboru« se vrši začasno v telovadnici drž. gimnazije v sledečih dneh: člani v ponedeljek in petek od 20.—22. ure, članice v ponedeljek in petek od 19. do 20. ure, moški naraščaj (vaditelj br. Zotar) v sredo od 20. ure dalje, moški naraščaj (vaditelj br. Kranjc) v sredo od 19. do 20. ure, ženski naraščaj (vad. br. Grušovnik) v ponedeljek in petek od 17. do pol 19. moška deca (vad. br. Mačus) v sredo od 17. do pol 19. ure.

Sport.

o Kolesarska dirka za prvenstvo Maribora. V nedeljo, 20. t. m. se je vršila med slovenskim kolesarskim društvom »Perun« ter »Delavskim kolesarskim društvom« na 50 km dolgi progi Vuženica — Maribor kolesarska dirka za prvenstvo Maribora. Prvenstvo si je priboril član »Peruna« g. Franjo Kumer, ključavničarski mojster, ki je prevozil določeno progo v 1 uri 43 minut in 45 sekund. Drugo mesto in s tem tudi drugo nagrado je dobil g. Ivan Vesenjaj, mizar, član »Delavskega kolesarskega društva«, ki je dospel na cilj v 1 uri 44 minutah in 5 sekundah. Tretje mesto in tretje darilo je dosegel v 1 uri 50 minutah in 45 sekundah g. Ernst Pahor, trgovec, član »Peruna«. Mlademu slovenskemu kolesarskemu društvu »Perun« moramo le častitati na tako lepem in častnem vspehu.

o SK Celje : SK Maribor 2:4 (2:2) Nedeljsko gostovanje »Maribora« v Celju ni prineslo od strani »Maribora« zaželjene igre. Opaža se, da manjka moštvo traininga. Nekoliko krivde radi disharmonije igre leži pač na krilski vrsti, ki je bila cela zasedena po rezervah, ki so se tudi potrudile ali vendar niso doprinesle polnovrednega nadomestila. V napadalni vrsti, v koji so bile po večini »Einzelleistungen«, so odpovedali v streljanju še stari »kanoni«. Obramba je stavljene ji naloge povoljno rešila, ali vendarle ne z ono preciznostjo, ki smo je drugače vajeni. Menda manjka vsem — traininga. Čelani, ki so ojačeni z dvema ferijalnima igralcema, kažejo precejšen napredek. Moštvo še sicer ni celotno vigrano ali njih izredna požrtvovalnost jim dopušča, da obdrže tudi napram tehnično boljšemu nasprotniku otvorjeno igro. — Scortali so: Pernat 3, Vogrinec 1, Striber 2. Koti 2:5 za »M«. Sodnik g. Ochs.

o SK Zidenice (Brnof). Rokometni team SK Zidenice je dosegel doslej na svojem gostovanju v Zagrebu in Ljubljani 4 zmage. Team »Haška« je porazil z 12:3, »Ilirijo« z 12:1 in 9:0, »Jadranko« 17:1. Da doživljajo naši teami tako visoke poraze, je krivo pač to, da so to njihovi prvi nastopi, medtem ko je hazena na Češkem že zelo udomačen ženski šport.

o SK Polet (Niš) : SK Deligrad (Aleksinac) 5:1 (2:0). Odigrano dne 13. avgusta v Nišu. Igra precej surova in primitivna. Sodnik g. Sepec.

Kultura in umetnost

o »Casopis za zgodovino in narodopisje«. Izšel je 2. snopič letošnjega letnika »Casopisa za zgodovino in narodopisje«, ki ga izdaja Zgodovinsko društvo v Mariboru. Med razpravami prinaša dr. Kovačičevo študijo o historičnih portretih na oltarni podobi župne cerkve na Crni gori z ilustracijo na posebni prilogi. Dr. Fran Ilesič razpravlja o krajevnih imenih Maribor in Ljutomer. Prof. Fr. Kotnik piše o predigrh kostanjeke pasionske igre, katero je leta 1818 preložil v slovenščino Andrej Schuster-Drabosnjak. V »Izvestjih« piše dr. Omersa o zagovorni knjigi Antoa

Petriča. Dr. Glonar primaša par odlomkov iz ljublj. licejske knjižnice o srednjeveških zagovorih. Doc. dr. Kelemen se peča z nekaterimi slovenskimi tujkami. „Slovstvo“ poroča o važnejših historičnih publikacijah. V težkih razmerah izdaja Zgodovinsko društvo svoj „Casopis“, zato zasluži moralno in gmetno podporo vse naše javnosti.

x Gospodarska geografija. Sestavil dr. Vinko Sarabon. Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani je kot 3. in 4. zvezek „Znanstvene knjižnice“ izdala to zelovažno in za naše trgovske in gospodarske kroge prepotrebno knjigo. Maloštevilni in vrhutega med tri države razkosani Slovenci ne bomo nikdar igrali važne politične vloge. Položaj naših bratov v Korotanu in ob sinji Adriji pa nam nalaga dolžnost, da vztrajamo v idealih svojih dedov: na prosvetnem polju stopiti med prve narode sveta ter se osvoboditi in okrepiti gospodarsko, vzgledujoč se po Čehih, Svicarjih in malih severnogermanskih narodih. Ne straši naj nas mali naš broj, vsaj gospodovati in izkoriščati niti ne želimo; tem lažje pa se poglobimo v svojih težnjah,

tem smotreneje zasledujemo določne svoje cilje. Temelj stremljenju nam polaga šola; toda šolski pouk ostane brezploden, če v praktičnem življenju ne nadaljujemo na njegovi osnovi. Geografija je veda o površini zemlje; površine ji doslej človek skoraj nič ni pretvoril. Da se preživi, je sprva nabiral plodove in korenja, lovil na suhem in v vodi. Ko pa bera in lov nista več prehranjevala razmnoživših se množic, začel je gojiti koristne rastline in udomačil živali. Zatrli je zverj, ujede in zajede. Iztrebil je puščavo v travnik, preoral pašnik v njivo; tu goji koristne in potrebne rastlinske vrste, izboljšujoč in oplemenjujoč jih; uničuje pa plevel in neštete rastlinske zajedalce. Zemljedeicu je postavil vasi, sezidal mesta obrtniku, trgovcu in činovniku; da olajša promet, zgradil je ceste, pota, mostove ter končujo železnice itd. Učeč se zemljepisja v šoli, občutili smo vedno spono političnih mej, često nenaravnih in skrajno krivičnih. Nekako oddahneš se, čitajoč gospodarsko geografijo: bujno življenje vzplapolna na kopnem in vodah, pred očmi nam dozorevajo pestri plodovi ne-

umornih rok. S pričujočim ličnim delcem je Sarabon izpolnil zevajočo vrzel. Hvalježno bode temeljita njegova predavanja sprejel vsak izobraženec, pa tudi priprost človek. Prepotrebno priročna knjižica je izročil vedno naraščujočemu številu trgovskih strokovnjakov, poklicanih, da zatro v trgovini nesolidno armado sušmarjev, verižnikov, navijačev cen in drugih nikdar sitih zajedalcev. Naprednemu kmetovalcu je odprl pogled po širnem svetu. Narodnemu gospodarju je podal v kratki, jedrasti, lahkomumljivi domači besedi to, kar smo poprej iskali v mnogih spisih najbolj kulturnih narodov. Da je knjiga res dobra in posnetek najboljšega, jamči nam že ime pisateljevo. Sarabon piše dokaj zanimivo in zelo pregledno. „Zgodovinski razvoj trgovine“ zanima pač vsakogar, „Človek v naravi“, „kolonizacija“ nam vzbudita mlade spomine, ko smo čitali Gerstäckerja. V „produkciji“ se seznanimo z malone vsemi rastlinami, ki nam nudijo živež, odejo, leke, nasladih itd.; tu stečamo koristne živali ter prepotrebne in dragocene minerale. Kako neznatna je Jugoslovanska produkcija in kako pri-

mitivno trgujemo in prometujemo mi! Slušajoč „o morju“, vzklikamo z ne srečnimi vojniki Cira ml., thalata, thalata (morje, morje). „Gradba ladij in pristanišča“ zaključujeta vzorno delo: „Naravno zaledje Trsta in Reke je slovansko. S pristanišči imamo odprto pot v celi svet, tu na morju bomo dobili velikopotezno in se oprostili ozkih teritorialnih spon.“ Več nego sto (nemških, angleških, francoskih in italijanskih) spisov je proučil pisatelj (znan tudi kot odlični poliglot), polagajoč temelj prvi slovenski gospodarski geografiji. Odveč bi bilo knjigo posebej priporočati; želeli bi tej prav skoro druge izdaje; toda žal, podatki zadnjega desetletja (svetovna vojna) nam ne bi podali jasnejše slike nego je pričujoča.

Zahtevajte v vsaki gostilni „Gabor“.

Bernhard Kellermann:

PREDOR.

Roman.
(Dalje.)

(40)

Maud jo je iz uljudnosti morala izprejavati sama. Razkazala je Etheli okrevalnico, šole, otroško bavišče in skromne prostore ženskega krožka. Etheli je bilo vse izredno všeč, pa ni po navadi mladih dam trosila preobilne poljave. In naposled je Ethel vprašala, ali ji ne bi mogla biti kakorkoli v prid? Ne? Etheli je bilo prav tudi tako. Doma je z Editho čevrljala tako ljubko, da se je dekletu takoj omilila. Zdaj je Maud odolela svoji nepojasni in z ničimer podkrepljeni odpornosti zoper Ethelo in jo je naprosila, naj obeduje pri njej. Ethel je potelefonirala svojemu »paju« ter je ostala.

Z Macom je na obed prišel Hobby. Hobbyjeva novzočnost je dajala Edithi krepko svestnost, kakršne nikdar nikoli ne bi bilo, ako bi bil med njimi samo tihi in molčavi Mac. Pomenek je ravnala Ethel. Popoldne je hvalila Maudine naprave stvarno — ne da bi po navadi mladih dam pretiravala, — zdaj pa jih je hvalila prekomerno. V Maudini se je iznova prebudila sumnja. »Na Maca streže,« si je dejala. Pa jo je nemalo zadovoljevalo, da Mac ne posveča Etheli kaj prida več nego uljudno pozornost. Motril je lepo in razvajeno Ethelo s prav tako ravnodušnimi očmi kakor bi ogledoval stenotipistko.

»Knjižnica v ženskem krožku se mi zdi še nekoliko pomanjkljiva,« je dejala Ethel.

»Sčasoma jo izpopolnimo.«
»Zelo bi me razveselilo, ako bi mi dovolili, da pri splejem nekaj knjig, gospa Allanova. Hobby, potegnite se zame.«

»Če imate kaj knjig odveč,« je privolila Maud —
Naslednje dni je poslala Ethel velike svežnje knjig, blizu pet tisoč zvezkov, Maud se je presrečno zahvalila, a se je kesala svoje ustrežnosti Zaki odtlej se je pripeljala Ethel večkrat sem vun. Delala se je, kakor da sta ona in Maud iskreni prijateljici, in je malo Editho z darili zasipala. Nekoč je vprašala Maca, ali se ne bi mogla o priliki popeljati v predor!

Mac jo je pogledal začudeno, zakaj bilo je prvokrat, da mu je zastavila to vprašanje dama.

»Ne morete!« je odvrnil na kratko in skorajda nekam osorno.

Pa ni bila Ethel prav nič užaljena. Presrečno se je smejala in dela: »Ali, gospod Allan, kaj sem Vas mar vznevoljila?«

Odslej je prihajala bolj poredkoma. In Maud je bilo prav. Ljubiti Ethele Lloyd ni mogla, naj si je prizadevala še tolikanj. In Maud je bila ustvarjena tako, da je mogla občevati samo z ljudmi, katerim je bila srčno vdana.

Zato ji je bila Hobbyjeva družba tako prijetna. Bil je na njenem domu sleherni dan. Prihajal je k lunchu in dînerju, tudi kadar Allana ni bilo. Prišlo je do tega, da ga je pogrešala, kadar je izostal. In to celo v časih, ko je bil pri njej Mac.

5.

»Hobby je vsekdar tako zorno volje!« je rekala Maud.

Allan pa je odgovarjal: »Bil je od nekdanj čudovit deček, Maud.«

Pri tem se je smehljaj in se delal, kakor da rahlega očitka v Maudinem čestokratnem opozorilu na Hobbyjevo vedrovoljnost ne čuje. Mac ni bil Hobby. Ni imel Hobbyjevega daru za radovanje ne Hobbyjeve lahke čudi. Ni mu bilo dano, da bi kakor Hobby po dvanajsturnem storilu zabaval s plesi in popevkami črnece ter uganjal raznovrstne veseljaške norčije. Mar je kdo že videl Hobbyja drugačnega nego smejočega se in šale zbijajočega? Hobby se reži po vsem obrazu, Hobby uložil jezik v ustih in sproži dovtipno bodico. Kamorkoli pride Hobby, se že vse pripravlja, da se bo smejala. Hobbyja veže dolžnost, biti dovtipen. Ne, Allan ni bil Hobby Edino, kr mu je bilo dano, je bila sposobnost ne kaziti prešerne volje, pa se je vsekdar potrudil, da je ne skvarl. Dosti hušje je blo to, da je žarečina njegovih odnošajev do Maud e z leti gasnila. N si lagal. Zdelo se mu je, da bi bilo za moža njegove vrste boljše, ne imeti nobene rodbine — čeprav je Maud in hčerko ljubil iskreno.

Hobby opravi svojo reč, pa je prost. On, Allan, pa nikdar ne opravi! Predor raste in z njim raste delo.

Vrhu vsega je Allan imel še svoje posebne skrbi, o katerih ni govoril z nikomer!

Ze sedaj je dvomil, da uspe dograditi predor v petnajst letih. Po njegovih računih bi bilo ob zelo ugodnih prilikah mogoče. Ta rok je tiste dni hladnokrvno postavil, da pridobi za svoje započetje javno mnenje in ljudski denar. Ko bi takrat postavil dvajset ali dvajset in pet let, mu ne bi izročili niti pol toliko denarja.

V tem razdobju bo toliko do odolel dvojnima rovoma Vizcaya-Finisterre in Amerika-Bermuda.

Skonec četrtega gradbenega leta so bili rovi ameriške proge provedeni dve sto in štirideset kilometrov od ameriške obali, osemdeset kilometrov od Bermude. Na francoski progi je bilo izvrtanih okoli dve sto kilometrov od Vizcaye, sedemdeset od Finisterre. Od atlantskih prog pa ni bil dograjen niti še šesti del ne. Kako na odoli snim daljam Finistrre-Açora, Açora-Bermuda?

(Dalje prihodnjijš.)

Glavni urednik: Radivoj Rehar.
Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

Banka v provinciji

išče knjigovodjo, korespondentinjo in praktikanta za takojšnji nastop. Ponudbe pod „Banka“ na upravo lista. 1461 5-1

Kupim hišo v mestu

z trgovskim lokalom ali odkupim trgovino z hišo in zraven spadajočim stanovanjem vred. — Ponudbe na upravo lista pod „Trgovska hiša“. 1455 2-1

Iščem separirano sobo

zame in za brata v bližini parka ali v sredini mesta. Ako mogoče s popolno oskrbo s 1. septembrom t. l. Ponudbe pod „O. J.“, Mariborska tiskarna. *

Prazni zaboji

v dobrem stanu, kakor porabljene in nove sode, vporabljive za pošiljave sadja, se dobe v večji množini po jako ugodni ceni. Naslov v upravi. 1450

RAZPIS.

Jugoslovanski Sokolski Savez proda potom pismene ponudbene obravnave tribune in vse objekte na telovadišču pri artiljerijski vojašnici. Interesentje naj podajo svoje ponudbe za celoto ali posamezne dele do 10. septembra t. l. podpisanemu Savezu. Tozadevne načrte vpošlje Savez na zahtevo proti povzetju 500 K. 1459

Mala oznanila.

Ušence, pridnega in močnega, za trgovino z mešanim blagom sprejme Alojzij Ploj, Fala ob Dravi. 1449 3-1

Sprejme se družabnik za vpejano trgovsko podjetje. Potrebni kapital 150.000 K. Ponudbe na upravo lista pod „št. 1452“. 1452

išče se dresseur za pso. Vprašati Prešernova ul. 19. 1459

Gospodična išče večjo neopremljeno sobo, če mogoče s separatnim vhodom. Ponudbe pod „Samostojna“ na upravo „Tabora“. 1454 3-1

Stanovanje in hrano iščem za svojega fanta, ki bi obiskoval 1. realke. Ponudbe prosim na naslov: Slavica Vojnolovič, Središče ob Dravi. 1457 2-1

Boljše gospode ali gospodične se sprejme na dobro hrano. Naslov v upravi. 1458

Nova spalnica ceno na prodaj. Aleksandrova cesta 40. mizarstvo. 1455 2-1

Suhe gobe, lipovo cvetje, brinjevo olje in poljske pridelke plača najbolje tvarka Sire-Rant, Kranj, telef. int. št. 9, in nudi pe najnižjih cenah na debelo sladkor, riž, olje, kavo itd. Prosim za ponudbe gob z vzorci. 1403

Dobro mleko in drugi mlečni izdelki se dobio v mlekarni Ivana Golob, Slovenska ul. 16. 1411 10-5

Vsled odhoda prodam po hištvu za eno sobo in kuhinjo. Ogleda se od 13. do 15. ure popold. v Linhartovi ulici št. 15. 1445 3-5

Ne pozabi naročnino!

Modele čevljev

v celih serijah iz lepene, po modernih kopirnih oblikah ali ameriških oblikah izrezane, dobavljiva za tovarne obuvale in čevljarje. Apartne elegantne oblike. Velikanska izbira novitet za vsako sezijo.

Zgornje dele

izdelujem iz od naročnika mi doposlanega materiala prvovrstno, hitro in po ceni. Posebna delazmožnost v montiranju zgornjih delov za tovarne obuvale

Nakup, reparatura in prodaja

čevljarstvih strojev
Zahtevajte prospekte od
Ralph F. Richter,
Subotica VI.

Poučevanje

v vseh strokah moderne, mehanične izdelave obuvale. — Zahtevajte prospekt.

Seno, slamo, drva, premog, žito, krompir, sadje in druge deželne pridelke kupuje in prodaja ANDREJ OSET, Maribor, Aleksandrova cesta št. 57. Telefon št. 88. 1328

Gospodarsko in poljedeljsko orodje in stroji

vseh vrst (glavno zastopstvo tovarne Rud-Sack, Leipzig-Plagwitz in mnogih drugih)

Elektrotehnične potrebščine:

žice in jeklene vrvi „Felten & Guillaume“, Motorji „Titan“, objekti za kurjavo itd. „Olso“, žarnice Philipo, Holandija itd.

Industrijske naprave in stroje

(Geijja, Teudloff-Dittrich itd.)
Poljske železnice, železo vseh vrst itd. Ruberoid za pokrivanje streh, strojna olja.

Naprave za mline in pilarne, Metale in zlitine, Konfekcijo papirja

(Jugoslavija d. d. Karlovac)
nudi iz bogatega skladišča v Zagrebu

ORBIS tržišče vzorcev industrijalnih izdelkov

Zastopnik za severno Slovenijo L. Jamrič, Maribor. Popovičeva ul. 7. 1436